

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: РОЗПОДІЛ ПОВНОВАЖЕНЬ НА РІЗНИХ РІВНЯХ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ

О. РИЖКО, магістр

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Розпочата у 2014 р. реформа системи місцевого самоврядування в Україні є відповіддю на запит суспільства щодо вироблення нової управлінської ідеології, формування готовності управлінського персоналу до прийняття рішень в умовах зростаючої свободи дій та підвищення особистої відповідальності з орієнтацією на служіння громадянам. Безсумнівно реформа місцевого самоврядування не матиме успіху без удосконалення адміністративно-територіального устрою держави. Відповідно розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р було схвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (Концепція) [1]. У Концепції визначено напрями, механізми і строки формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад [1].

Досягнення зазначеної мети планується здійснити насамперед за рахунок створення умов для сталого розвитку територіальних громад як самостійних та самодостатніх соціальних спільнот, члени яких зможуть захищати власні права та інтереси шляхом участі у вирішенні питань місцевого значення за рахунок організаційної та фінансової самостійності територіальних громад та органів місцевого самоврядування [2, с. 4]. У Концепції зазначено, що через значну подрібненість територіальних громад в Україні, органи місцевого самоврядування таких громад практично не можуть здійснювати надані їм законом повноваження. Удосконалення потребує система територіальної організації влади з метою підвищення ефективності управління суспільним розвитком на відповідній території. Збереження диспропорційності адміністративно-територіального устрою як основи існування нераціональної територіальної організації влади (відсутність цілісної території адміністративно-територіальної одиниці базового рівня, перебування територіальної громади села, селища, міста у складі іншої територіальної громади або на території іншої адміністративно-територіальної одиниці, територіальної громади району в місті) призводить до конфлікту компетенції як між органами місцевого самоврядування, так і між органами місцевого самоврядування й місцевими органами виконавчої влади [3, с. 62].

Для територіальних громад передбачено наступні зміни:

- створення правового підґрунтя для добровільного об'єднання територіальних громад, у яких формуються дієздатні органи місцевого самоврядування, спроможні виконувати повноваження;

- дотримання принципу субсидіарності, який передбачає передачу функцій від місцевих органів виконавчої влади та територіальних органів центральних органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування, які мають найтісніший контакт із громадянами;
- вирішення проблеми дублювання повноважень, функцій та завдань органів місцевого самоврядування різних рівнів;
- забезпечення відкритості та підзвітності населенню територіальних громад діяльності органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб;
- створення достатніх матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення виконання завдань органів місцевого самоврядування;
- реформування органів публічної влади на місцевому та регіональному рівнях за принципом оптимального забезпечення населення адміністративними і соціальними послугами;
- розроблення механізмів контролю за якістю надання населенню публічних послуг;
- максимальне залучення жителів територіальних громад до прийняття управлінських рішень, сприяння подальшому розвитку сучасних форм безпосередньої демократичної участі на місцях [3, с. 63].

Отже, Концепція передбачає оптимальний розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципами субсидіарності, децентралізації та враховує кадровий, фінансовий, інфраструктурний потенціал і ресурси органів місцевого самоврядування різного рівня. Передаючи владу на місця, українська держава отримує більше вигод. Структурні зміни не є втратами повноважень, вони дозволяють оптимально залучати ресурси, що використовуються місцевими органами влади. Відповідно, метою адміністративно-територіальної реформи має бути утворення на базовому рівні адміністративно-територіальних одиниць, спроможних до виконання своїх повноважень. Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування наділяються власними повноваженнями, в межах яких діють самостійно і несуть відповідальність за свою діяльність. При цьому органам місцевого самоврядування можуть надаватися окремі повноваження органів виконавчої влади (делеговані повноваження), у здійсненні яких вони є підконтрольними відповідним органам виконавчої влади. У Законі зазначено: «Делеговані повноваження – повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом, а також повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад» [4]. У загальному вигляді найважливіші питання, віднесені до відання місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, ст. 143 (ч. 1) якої передбачає: «територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування управляють майном, що є в комунальній власності; затверджують програми соціально-економічного та культурного розвитку і

контролюють їх виконання; затверджують бюджети відповідних адміністративно-територіальних одиниць і контролюють їх виконання; встановлюють місцеві податки і збори відповідно до закону; забезпечують проведення місцевих референдумів та реалізацію їх результатів; утворюють, реорганізують та ліквідовують омунальні підприємства, організації і установи, а також здійснюють контроль за їх діяльністю; вирішують інші питання місцевого значення, віднесені законом до їхньої компетенції.

Список використаних джерел:

1. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету

Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. No 333-р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>.

2. Котенко Я. Локальна ідентичність як умова розвитку об'єднаних територіальних громад (навчальний модуль) / Я. Котенко. – К.: ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 44 с.

3. Лелеченко А.П. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень : навч. посіб. / А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук – К., 2017. – 110 с.

4. Про місцеві державні адміністрації : закон України від 9 квіт. 1999 р. No 586-XIV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.